

Thema Toegang

Architectuuraanpak en concepten

Van: Edustandaard werkgroep IAA
Aan: Architectuurraad
Versie: 0.71
Status: Concept
Datum: Januari 2021

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1.	Achtergrond	3
1.2.	Doel	3
1.3.	Probleemstelling	3
1.4.	Werkwijze	4
1.5.	Doelgroep	4
1.6.	Leeswijzer	4
2.	Structureren architectuurkaders	5
2.1.	Toelichting NORA vijflaagsmodel	5
2.2.	Wat verstaan we onder toegang (IAA)	5
2.3.	Architectuuraanpak toegang	5
2.3.1.	Organisatielaag	6
2.3.2.	Informatielaag	6
2.3.3.	Applicatielaag	6
2.4.	Uitbreiding ten opzichte van NORA	7
3.	Architectuurkaders organisatielaag	8
3.1.	Rollen	8
3.1.1.	Dienstafnemer	8
3.2.	Architectuurkaders processen	9
3.2.1.	Vorbereiding generiek	9
3.2.2.	Vorbereiding toegang	10
3.2.3.	Verlenen toegang	12
3.2.4.	Toegang icm ketenproces	13
4.	Architectuurkaders informatielaag	14
4.1.	NORA IAM objectmodel	14
4.2.	Normenkaders betrouwbaarheidsniveau	14
4.3.	Type identifiers	15
4.3.1.	Persistentie en scope	15
4.3.2.	Overzicht identifiers	16
4.3.3.	Gebruikte identifiers voor natuurlijke personen binnen het onderwijs	17

4.3.4.	Gebruikte identifiërs voor natuurlijke personen binnen IAA stelsels	18
4.3.5.	Ontwikkelingen rond identifiërs voor natuurlijke personen	19
4.3.6.	Identifiërs voor niet natuurlijke personen	20
5.	Architectuurkaders applicatielaag	22
5.1.	Vorbereiding generiek	22
5.2.	Vorbereiding toegang	22
5.2.1.	Gedragsmodel identiteitenbeheer	22
5.2.2.	Gedragsmodel authenticatie(middelen)beheer	23
5.2.3.	Gedragsmodel bevoegdhedenbeheer	23
5.3.	Verlenen toegang	24
5.3.1.	Authenticatie(middelen)beheer	24
5.3.2.	Bevoegdhedenbeheer	25
5.3.3.	Verlenen toegang via authenticatie hub (Identity Provider broker)	26
5.4.	Toegang icm ketenproces	26
6.	Bijlage: Begrippenkader	27

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

De werkgroep Toegang is geïnitieerd door de Standaardisatieraad¹. Opdracht van de werkgroep Toegang is om in kaart te brengen op welke wijze de toekomstbeelden voor toegang binnen de onderwijssectoren op elkaar aansluiten, vast te stellen welke issues problemen geven met de aansluiting en een aanpak voor te stellen waarmee de aansluiting geborgd kan worden. Als eindresultaat heeft de werkgroep een aanpak beschreven voor de ontwikkeling van een sectoroverschrijdend toekomstbeeld toegang, die wordt beschreven in dit document.

1.2. Doel

Met deze aanpak bereiken we consensus over de architectuurconcepten die relevant zijn voor het thema toegang. Dit stelt ons in staat om ervoor te zorgen dat aansluiting (sectoroverschrijdend) wordt geborgd, of indien dit niet mogelijk of wenselijk is waarom dat dan zo is en waar dit dan ingrijpt binnen het thema toegang.

1.3. Probleemstelling

In de huidige situatie verschilt de wijze van toegang tussen:

- Sectoren
- Toepassingsgebieden, bijvoorbeeld contentketen, administratieve processen en onderzoek.
- Erkend en niet erkend onderwijs
- Initieel en post-initieel onderwijs.

De consequentie is dat bij instellings- en sectoroverschrijdende use cases het lastig is om bij toegang de balans te vinden tussen gebruiksvriendelijkheid enerzijds en borgen van privacy en beveiliging anderzijds. Daarnaast zijn de gekozen oplossingen onvoldoende flexibel waardoor aanpassingen lastig, tijdrovend en kostbaar zijn. Terwijl anderzijds de behoefte aan flexibiliteit steeds groter wordt door steeds strengere eisen aan privacy en beveiliging. Er ingespeeld moet worden op overheidsbrede en Europese bewegingen zoals eHerkenning, EIDAS, etc. En er een toenemende behoefte komt aan flexibiliteit in het onderwijs en het ondersteunen van doorlopende leerlijnen. Deze doorlopende leerlijnen vergen ook betere aansluiting tussen initieel en post-initieel onderwijs. En betere aansluiting tussen erkend onderwijs, private opleidingen en beroepsonderwijs. Ook op het niveau van beleid en principes kan het zijn dat er bewust verschillende keuzes worden gemaakt. Zo kan er gesteld worden dat het wenselijk is om bij toegang de persoon centraal te stellen, maar de praktijk laat zien dat in het po en vo de onderwijsinstelling centraal staat (voert regie over het delen van gegevens van leerlingen). Het is nu onduidelijk wat de impact hiervan is bij (sectoroverschrijdend) toegang.

Toegang is één van de thema's die uitgewerkt worden binnen de ROSA. Voor elk van deze thema's worden architectuurkaders opgesteld. Deze architectuurkaders moeten op elkaar aansluiten, de ROSA moet zorgen voor samenhang. Hierdoor ontstaan afhankelijkheden. Architectuurkaders die voor een ander thema worden uitgewerkt kunnen randvoorwaardelijk zijn voor toegang. Deze afhankelijkheden moeten expliciet gemaakt worden om de samenhang binnen de ROSA te kunnen bewaken.

¹ <https://www.edustandaard.nl/oprichting-werkgroep-iaa-inventarisatie/>

1.4. Werkwijze

De werkwijze is er op gericht om er voor te zorgen dat architectuur helpt bij het tegengaan van verschotting. Dit begint met een gedeeld begrippenkader waarmee inzicht gegeven kan worden in de huidige situatie. Er wordt aangegeven in welke situaties er problemen zijn met de aansluiting en wat hiervan de consequenties zijn. De vervolgstap is om voorstellen te doen voor betere aansluiting. De verbetervoorstellen kunnen verwerkt worden in een doelarchitectuur die een beeld geeft van toegang in de gewenste situatie.

Dit stelt eisen aan de architectuur. De architecturen van sectoren en toepassingsgebieden moeten op elkaar aansluiten. Een gemeenschappelijke referentie architectuur kan helpen deze aansluiting mogelijk te maken. De aanpak en de architectuurconcepten in dit document zijn de basis om een gemeenschappelijke referentie architectuur toegang te ontwikkelen. De referentie architectuur toegang moet ingepast kunnen worden in de ROSA. Het bevat architectuurkaders die zijn opgesteld op basis van oplossingen voor de issues die de aansluiting belemmeren. De issues zijn vastgesteld aan de hand van een inventarisatie van use cases (zie overzicht op [ROSA wiki](#)²) die gericht zijn op sectorovergangen en onderzoek naar relevante ontwikkelingen op gebied van wetgeving, standaarden en infrastructuur.

Op basis van een analyse is vastgesteld welke toegang issues in de huidige situatie gesignaleerd zijn bij sector overgangen. Deze issues zijn opgenomen in een apart document. Een issue komt vaak voor in meerdere use cases, dit onderstreept dat er een gedeeld belang is om het issue op te lossen. De issues moeten worden opgelost, met 2 opties:

- Optie 1: opstellen architectuurkaders.
De werkgroep lost het issue op met een architectuurkader.
- Optie 2: definiëren actiepunten
De werkgroep definieert een actie die wordt gerelateerd aan de corresponderende issues.

Wanneer alle issues zijn opgelost wordt dit document uitgebreid met de vastgestelde kaders. en vormt hiermee de doelarchitectuur toegang. De doelarchitectuur toegang zal worden opgenomen in de ROSA zodat de samenhang met andere thema's bewaakt kan worden. Er zijn procesafspraken nodig om de actiepunten te beleggen. Hiervoor is besluitvorming in de Standaardisatieraad nodig.

1.5. Doelgroep

De doelgroep van dit document is de Architectuurraad ROSA. Het is de bedoeling de referentie architectuur voor het thema toegang wordt opgenomen in de ROSA. Daar waar het bij verdere ontwikkeling beleidskaders betreft zullen beslispunten opgesteld worden voor de Standaardisatieraad welke zullen worden aangeboden in een beslisnota.

1.6. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt eerst toegelicht op basis van welke architectuurmodellen het thema toegang wordt beschreven. We sluiten hierbij aan op de NORA en de ROSA. De architectuur wordt beschreven op basis van twee criteria: architectuurlagen en functionaliteiten. Voor de architectuurlagen maken we gebruik van het vijflaagsmodel³ van de NORA. Bij de functionaliteiten wordt onderscheid gemaakt tussen de ondersteunende en de administratieve processen.

In hoofdstuk 3 t/m 5 wordt op basis het vijflaagsmodel de organisatielaag, informatielaag en applicatielaag met de relevante functionaliteiten beschreven. De beleidsdoelstellingen en de wettelijke kaders zijn richtinggevend voor de organisatielaag. De informatie- en applicatielaag zijn ondersteunend voor de organisatielaag.

² https://www.wikixl.nl/wiki/rosa/index.php/Werkgroep_IAA

³ <https://www.noraonline.nl/wiki/Vijflaagsmodel>

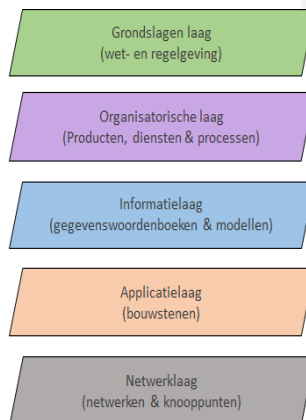
Met opmerkingen [ER1]: Verwijzen naar Edustandaard site

2. Structurering architectuurkaders

2.1. Toelichting NORA vijf-laagsmodel

Om (deel)architecturen rond toegang eenvoudiger met elkaar te kunnen vergelijken gebruiken we het vijf-laagsmodel⁴ van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA). Er worden hierin vijf verschillende architectuurlagen onderscheiden, dit zijn:

1. Grondslagenlaag - Deze laag bevat alle wet- en regelgeving die van toepassing kan zijn op onze vraagstukken en projecten.
2. Organisatorische laag - Deze laag bevat alle producten, diensten en de processen en organisaties die hierbij betrokken zijn. Hieronder valt ook de manier waarop binnen de eigen organisatie producten en diensten geproduceerd worden
3. Informatielaag - Een belangrijke basis voor samenwerking, is het delen van taal en begrippen (woorden), zodat we elkaar kunnen begrijpen en voor het uitwisselen en (her)gebruiken van elkanders informatie.
4. Applicatielaag - Binnen deze laag vallen registers en softwarematige functies.
5. Netwerklaag - Binnen deze laag vallen de netwerken, middle ware, knooppunten en infrastructuur die nodig is om systemen te hosten en gegevens tussen die systemen uit te wisselen.

In dit document maken we enkel gebruik van de organisatorische laag, Informatielaag en Applicatielaag. Dit biedt voldoende inzicht in waar een bepaald issue impact op heeft. Verder zal het waarschijnlijk zijn dat verschillende visies, ontwerpen en issues die geanalyseerd moeten worden eerst vertaald zullen moeten worden naar deze drie lagen. Ook afspraken rond het ontwikkelen van documentatie is wenselijk om het proces binnen deze architecturaanpak efficiënter te maken.

2.2. Wat verstaan we onder toegang (IAA)

In dit document wordt een aanpak beschreven voor de ontwikkeling van een sectoroverschrijdend toekomstbeeld toegang. Hierbij verstaan we onder toegang de functies waar een dienst aanbieder gebruik van maakt om een autorisatiebeslissing te kunnen nemen. De functies die hierbij een rol spelen zijn Identificatie, Authenticatie en Autorisatie (IAA) en komt overeen met het begrip Identity and Access Management (IAM⁵).

2.3. Architecturaanpak toegang

Om tot de ontwikkeling van een gemeenschappelijke referentie architectuur toegang te komen is in eerste instantie een gedeeld begrippenkader nodig en het kunnen indelen van de verschillende concepten in een modulaire architectuur. De ROSA streeft een modulaire architectuur na met zo veel mogelijk cohesie binnen modules en beperkte afhankelijkheden tussen modules. Hierdoor kunnen architectuurkaders binnen een module worden aangepast zonder dat dit effect heeft voor

⁴ We gebruiken nu het NORA vijf-laagsmodel, maar deze is wel wat gedateerd. We zullen bij verdere ontwikkeling ook kijken of andere modellen (zoals [vijflagenmodel van Common Ground](#)) beter passen.

⁵ Ook wel Identity Governance & Administration (IGA <https://www.gartner.com/doc/2075822>). Gartner heeft deze term geïntroduceerd om naast het gangbare IAM ook te onderkennen dat organisaties gedragscodes, richtlijnen en wet- en regelgeving aantoonbaar naleven (zoals AVG). In dit document beschouwen we IAA, IAM en IGA als synoniemen.

de rest van de architectuur of in ieder geval inzichtelijk is wat hiervan de impact is. Dit vergroot de flexibiliteit en maakt hergebruik mogelijk. Bij een modulaire architectuur worden afhankelijkheden in kaart gebracht, tussen modules onderling en tussen doelstellingen en modules. Binnen de ROSA vindt de afbakening van modules plaats op basis van 2 criteria: architectuurlagen en functionaliteiten. Voor de architectuurlagen maken we gebruik van het eerder genoemde vijflaagsmodel van de NORA. De beleidsdoelstellingen en de wettelijke kaders zijn richtinggevend voor de organisatielaag. De informatie- en applicatielaag zijn ondersteunend voor de organisatielaag. Bij de functionaliteiten wordt onderscheid gemaakt tussen de ondersteunende en de administratieve processen.

2.3.1. Organisatielaag

Binnen de organisatie laag onderkennen we ondersteunende processen en toegang in combinatie met ketenprocessen (ketenpartijen delen data).

Ondersteunende processen

- Voorbereiden generiek
Dit proces zorgt voor bepalen betrouwbaarheidsniveau en definiëring van diensten. Dit proces is randvoorwaardelijk voor "voorbereiden toegang"
- Voorbereiden toegang.
Dit proces zorgt voor "identiteitenbeheer", "beheer van authenticatiemiddelen" en "bevoegdhedenbeheer". Dit proces is randvoorwaardelijk voor "verlenen toegang".
- Verlenen toegang
De toegangscontrole wordt uitgevoerd door "verlenen toegang", een real-time proces dat zorgt voor "authenticatie", "autorisatie" en "machtigen". Dit proces is randvoorwaardelijk voor "Toegang icm ketenproces(sen)".

Toegang icm ketenproces(sen)

- Het afnemen van een dienst kan aanleiding zijn voor een bepaald ketenproces (M2M gegevensuitwisseling). Deze kan niet zomaar plaatsvinden. Hiervoor moeten procesafspraken worden gemaakt waarbij mogelijk de interactie tussen dienstafnemer en dienstaanbieder een rol speelt, maar ook tussen gegevensafnemer en gegevensverstrekker. De dienstaanbieder kan de rol van gegevensafnemer of gegevensverstrekker hebben. De dienstafnemer kan betrokkene zijn.

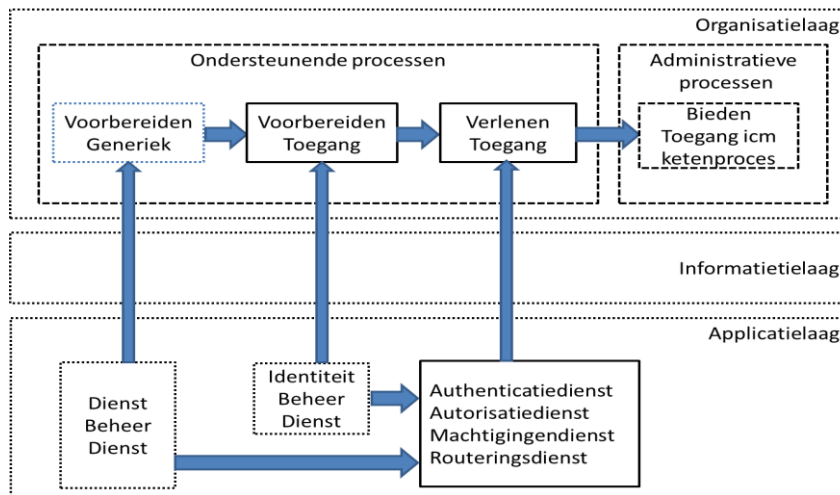
2.3.2. Informatielaag

In de informatielaag worden de informatieobjecten gedefinieerd die relevant zijn binnen het thema toegang. Daarnaast worden binnen deze aanpak ook de informatieobjecten gedefinieerd die relevant zijn bij het delen van data. Het gaat bij beide om de generieke patronen, niet de domeinspecifieke informatieobjecten.

2.3.3. Applicatielaag

In de applicatielaag⁶ worden de functies, diensten en systemen gedefinieerd die nodig zijn ter ondersteuning van de organisatielaag.

⁶ Dit document is nog in ontwikkeling, maar met name de applicatielaag moet nog verder uitgewerkt worden.

Figuur 1- Architectuuraanpak toegang

2.4. Uitbreiding ten opzichte van NORA

De NORA heeft een begrippenkader voor het thema toegang (IAM⁷) gedefinieerd. In dit document maken we hiervan gebruik voor het definiëren van het objectmodel en gedragsmodellen met de benodigde functies. Het thema toegang van de NORA beschrijft drie processen, identiteitenbeheer, authenticatiemiddelenbeheer en bevoegdheden beheer. Er wordt geen aandacht besteed aan een aantal zaken die we binnen het onderwijs expliciet willen onderkennen, zoals:

1. specifieke doelgroepen zoals de onderwijsvolger;
2. patronen die een bepaalde vorm van interactie beschrijven;
3. architectuurkaders om eisen te stellen aan de wijze van interactie (bijv. gerelateerd ketenproces);
4. gestandaardiseerde kenmerken van een dienst (bijvoorbeeld ten behoeve van de risicoanalyse en vaststellen minimaal betrouwbaarheidsniveau).

Zoals aangegeven bij het eerste punt wordt er rekening gehouden met een aantal belangrijke doelgroepen, dit zijn:

- a. Toegang voor onderwijsvolger: Toegang wordt ingericht vanuit het perspectief van de lerende zodat een leven lang leren wordt ondersteund.
- b. Toegang voor onderwijsprofessional: Toegang wordt ingericht vanuit het perspectief van de onderwijsprofessional zodat deze op een consistente wijze toegang krijgt tot leeromgeving en administratieve systemen, onafhankelijk van de onderwijsaanbieder en de leverancier.
- c. Toegang voor onderzoeker: Toegang wordt ingericht vanuit het perspectief van de onderzoeker zodat deze op een consistente wijze toegang krijgt tot onderzoeksdata, onafhankelijk van de bron.
- d. Toegang voor medewerker: Toegang wordt ingericht vanuit het perspectief van de rechtspersoon zodat de medewerker op een consistente wijze toegang krijgt tot de dienst en kan handelen namens rechtspersoon.

⁷ https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_IAM

3. Architectuurkaders organisatielaag

3.1. Rollen

Samenwerking vereist afspraken over de rollen en de eisen die gesteld worden aan rollen. De rol van dienstafnemer moet gedefinieerd zijn en het moet duidelijk zijn welke eisen gesteld worden aan deze rol. De ROSA sluit hier aan bij de wetgeving. De ROSA begrippenlijst⁸ definieert een aantal begrippen die relevant zijn voor het thema IAA. In dit document wordt beschreven welke eisen hieraan gesteld worden in de context van IAA.

3.1.1. Dienstaafnemer

Karakteristieken dienstaafnemer

Een dienstafnemer is een natuurlijk persoon die gebruik maakt van de dienst. De dienstafnemer doet dit namens zichzelf of namens een andere partij (natuurlijk persoon of rechtspersoon. Voordat er toegang verleend wordt moet de dienstafnemer voldoen aan de eisen die de dienst aanbieder voor de dienst stelt.

- Het kan zijn dat de dienstafnemer zich moet authenticeren. Hiervoor wordt dan het authenticatiemiddel gebruikt dat voldoet aan deze eisen.
- Aan het verkrijgen en gebruik van het authenticatiemiddel zijn voorwaarden verbonden die samenhangen met het vereiste betrouwbaarheidsniveau.
- Een dienstafnemer is een natuurlijk persoon die een dienst afneemt. Binnen de rol dienstafnemer kunnen verschillende doelgroepen onderscheiden worden, zoals bijvoorbeeld Nederlandse burger, onderwijsvolger, onderwijsprofessional, onderzoeker, of medewerker. Welke doelgroep het betreft kan worden bepaald door de context van de dienst of het authenticatiemiddel dat de dienstafnemer gebruikt. Met het onderkennen van doelgroepen kan er een generiek beeld gevormd worden hoe toegang geregeld is. Bij elke rol kan de persoon verschillende rechten hebben. De dienst aanbieder biedt slechts toegang tot de gegevens waar de persoon vanuit zijn/haar rol recht op heeft, niet meer maar ook niet minder.
- Een natuurlijk persoon kan de dienst namens zichzelf afnemen of namens een andere partij (natuurlijk persoon of niet natuurlijk/rechtspersoon). Een voorbeeld van een doelgroep waarbij een dienstafnemer namens een niet natuurlijk persoon een dienst afneemt is de medewerker.
- Het authenticatiemiddel waarover een bepaalde doelgroep beschikt (bijvoorbeeld een leerling die over het authenticatiemiddel beschikt dat de school heeft uitgegeven) kan voor meerdere diensten gebruikt worden (bijvoorbeeld de digitale leermiddelen die door verschillende partijen voor de school beschikbaar zijn gesteld).
- Voor een dienstafnemer en het gebruikte authenticatiemiddel kan het relevant zijn of de dienst van een organisatie is die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van wettelijke taken en diensten van private partijen.
- Bij toegang moet gezorgd worden dat de toegang makkelijk wordt gemaakt voor de persoon in kwestie en dat tegelijkertijd regie op gegevens mogelijk is: de persoon voert regie waar zijn/haar gegevens gebruikt worden. Bij regie op gegevens wordt voldaan aan de vigerende wetgeving zoals AVG, WDO, EIDAS en de onderwijswetgeving.

Wetgeving begrippen

In de wetgeving kunnen eisen worden gesteld die gekoppeld zijn aan de rol. Op basis hiervan moet onderscheid worden gemaakt tussen wetgeving rollen:

- Europese burger
Een dienst aanbieder die binnen de scope van de EIDAS verordening valt moet het voor Europese burgers mogelijk maken dat zij kunnen inloggen met hun nationaal (genoteerd) authenticatiemiddel kunnen inloggen. De Europese burger wordt

⁸ https://www.wikixl.nl/wiki/rosa/index.php/Begrippenlijst_ROSA

geïdentificeerd met het Uniqueness ID⁹. De Europese burger kan op enig moment meerdere uniqueness ID's hebben.

- Nederlandse burger. In de WDO is vastgelegd op welke wijze een Nederlandse burger toegang krijgt tot overheidsdiensten die geleverd worden door dienstverleners die gerechtigd zijn het BSN te gebruiken.
- Niet Europese burger, natuurlijke personen die als niet Europese burger een dienst afnemen. Voor het te gebruiken authenticatiemiddel is geen wettelijk kader anders dan eventuele wetten die hier indirect betrekking op hebben, bijvoorbeeld de AVG, BIR en BIO.
- Onderwijsvolger. Een onderwijsvolger is een Mens die een opleiding volgt, heeft gevolgd of gaat volgen of opgaat of is opgegaan voor een toets. Onderwijsvolgers binnen het bekostigd onderwijs worden over het algemeen geïdentificeerd met het Persoonsgebonden Nummer (PGN). Bij onderwijsvolgers wordt onderscheid gemaakt tussen personen die jonger zijn dan 16 jaar en personen die ouder zijn dan 16 jaar. Bij onderwijsvolgers die jonger zijn dan 16 jaar zijn moet rekening worden gehouden met kaders ten aanzien van wettelijke vertegenwoordiging.
- Medewerker
Een medewerker is een natuurlijk persoon die werkt voor een niet natuurlijk persoon (instelling of leverancier). Het bevoegd gezag van de niet natuurlijke persoon heeft de medewerker gemachtigd om de dienst af te nemen..
- Onderwijsprofessional
Een onderwijsprofessional is een medewerker van een instelling die bevoegd is om onderwijs te geven.

3.2. Architectuurkaders processen

3.2.1. Voorbereiding generiek

Randvoorwaardelijk voor ondersteunen toegang zijn gedefinieerde diensten en een vastgesteld betrouwbaarheidsniveau. Voorbereiding generiek is een ondersteunend proces dat zorgt voor het invullen van deze randvoorwaarden.

Voorbereiding generiek heeft als doel te zorgen voor:

1. Transparante kaders
Dienstafnemer kan verifiëren welke kaders gelden voor afname van deze dienst.
2. Transparantie bij verwerking
Dienstafnemer kan verifiëren welke afspraken zijn gemaakt met verwerkers.
3. Transparantie over transacties met gegevens
Dienstafnemer kan verifiëren welke transacties zijn gedaan met zijn persoonsgegevens.
4. Kwaliteitsbeheersing processen
Dienstafnemer kan verifiëren welke maatregelen zijn genomen om de kwaliteit te borgen
5. Doelmatigheid

Transparante kaders

Overheidsorganisaties voeren wettelijke taken uit. In de wet is vastgesteld welke persoonsgegevens gebruikt mogen worden en welke randvoorwaarden gelden voor toegang.

1. Te specificeren wat de dienst inhoudt (NORA AP5)
Een dienstverlener zorgt voor een dienstbeschrijving die vindbaar is
2. Te specificeren hoe de dienst is ontsloten (NORA AP9)
Opnemen in de dienstbeschrijving via welke URL de dienst kan worden aangeroepen
3. Te specificeren welk type identifier de dienst vereist (transient, targeted of shared).
Voor het gebruikte authenticatiemiddel en/of doelgroep wordt aangegeven welke identifier gebruikt wordt.

⁹ Een Europese burger kan op enig moment meerdere uniqueness ID's hebben

4. Vaststellen betrouwbaarheidsniveau.
De dienstverlener bepaalt het minimale betrouwbaarheidsniveau van de authenticatieverklaring. Op basis van een risicoanalyse en een vastgestelde handreiking (bijvoorbeeld de handreiking van Forum Standaardisatie¹⁰ en de regelhulp tool).
5. Het maken van afspraken met dienstafnemer over de levering van de dienst (NORA AP28)
 - a. De dienstafnemer (beoogde doelgroep) beschikt over passende authenticatiemiddelen.
 - b. Afspraken over de verwerking van (persoons)gegevens voor de dienst kunnen zowel in de voorbereidings- als de uitvoeringsfase worden gemaakt.

Transparantie bij verwerking

Een dienstaanbieder kan gebruik maken van een verwerker die bij gerelateerde ketenprocessen namens de dienstaanbieder met een M2M koppeling gegevens uitwisselt met andere partijen. De verwerker is een niet natuurlijk persoon die in opdracht van de dienstaanbieder een bijdrage levert aan het leveren van de dienst. Hiervoor moeten formele afspraken worden gemaakt over rechten en plichten. Dit mandaat wordt vastgelegd in een serviceregister (van de dienstaanbieder) zodat partijen die via de M2M koppeling gegevens ontvanger kunnen verifiëren dat de verwerker namens de dienstaanbieder optreedt (gemandateerd is).

Transparantie over transacties met gegevens

De diensten worden geleverd ter ondersteuning van bepaalde processen. Een proces voert transacties uit waarbij gegevens worden geraadpleegd en/of gemuteerd. Een betrokkene kan opvragen welke activiteiten uitgevoerd worden om de dienst te leveren, welke transacties op zijn gegevens zijn uitgevoerd en welke actor de transactie heeft uitgevoerd.

Kwaliteitsbeheersing processen

Aan de processen worden kwaliteitseisen gesteld. Een van deze kwaliteitseisen is een genormeerd betrouwbaarheidsniveau van de authenticatie. De authenticatie zelf is slechts voor een deel bepalend voor het betrouwbaarheidsniveau. De processen rond identiteitsverificatie en registratie (persoons)gegevens en het uitgifteproces van het authenticatiemiddel hebben hier ook invloed op.

Doelmatigheid

Om de afhankelijkheid van externe identifiers te voorkomen zullen dienstaanbieders de externe identifier die vanuit het IAA stelsel geleverd wordt koppelen aan een interne identifier. Bij het gebruik van verschillende toegangskanalen (IAA stelsels) kan deze interne identifier gebruikt worden om de verschillende externe identifiers te koppelen.

3.2.2. Voorbereiding toegang

Om toegangscapaciteit mogelijk te maken moeten "identiteitenbeheer", "beheer van authenticatiemiddelen" en "bevoegdhedenbeheer" zijn ingericht.

Identiteitenbeheer (Identity Management)

Identiteitenbeheer begint met de creatie van een digitale identiteit door bepaalde kenmerken te registreren. Het zijn digitale afspiegelingen van zogenaamde entiteiten (personen, bedrijven, computers, apps of IoT e.d.). Deze digitale identiteit maakt identificatie in de digitale wereld mogelijk. Deze identiteiten worden waar nodig gewijzigd en uiteindelijk beëindigd.

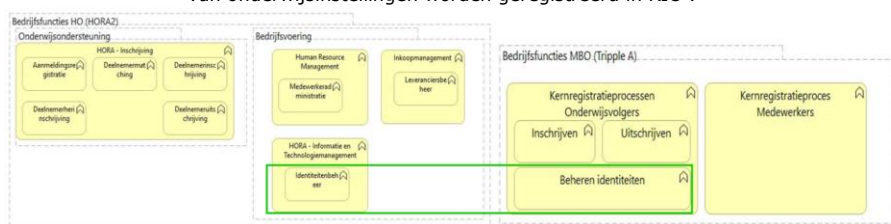
- Het identiteitenbeheer is mede bepalend voor het betrouwbaarheidsniveau bij authenticatie.
- Het betrouwbaarheidsniveau wordt bepaald met een gestandaardiseerd normenkader, bijvoorbeeld dat van eIDAS¹¹ dat eisen stelt aan het identiteitenbeheer van Europese burgers. Het normenkader van de eIDAS bepaalt de gestelde eisen aan het identiteitenbeheer¹².

¹⁰ Forum standaardisatie (WDO)

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32014R0910&qid=1510307152543>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R1502>

- Het identiteitenbeheer stelt eisen aan de informatielaag. Het gaat om gegevens zoals de naam, geboortedatum, BSN, fysiek adres, rijbewijsnummer en paspoortnummer. In specifieke gevallen ook gegevens als bijvoorbeeld sector- of ketenidentificer, functie, groep, opleiding.
- Het identiteitenbeheer voor Nederlandse burgers wordt via de BRP¹³ geregeld.
- Onderwijsinstellingen zijn beheerders van digitale identiteiten van onderwijsvolgers en onderwijsprofessionals (zie Triple A en HORA Figuur 2). Voor erkend onderwijs geldt dat DUO de identiteiten van de onderwijsvolgers verifieert.
- DUO beheert de (identificerende) gegevens van onderwijsinstellingen. Momenteel wordt hiervoor vaak het BRIN4 voor gebruikt, maar in de MBO en VO sector wordt al gebruik gemaakt van het RIO en de digitale identiteiten (van onderwijsaanbieders) die hierin beheerd worden.
- Het identiteitenbeheer maakt gebruik van de applicatielaag, de gegevens worden beheerd in een identiteitenbeheervoorziening. De school gebruikt als identiteitenbeheervoorziening voor onderwijsvolgers een LAS/SIS en een HR systeem voor onderwijsprofessionals. De identiteiten van onderwijsinstellingen worden geregistreerd in RIO .

Figuur 2 - Identiteitenbeheer is onderdeel van Triple A en HORA

Authenticatie(middelen)beheer

Dit betreft de "levenscyclus" van authenticatiemiddelen in relatie tot digitale identiteiten. Hiertoe regel je enerzijds het ontwikkelen, aanpassen en verwijderen van authenticatiemiddelen in de vorm van "verificatiediensten", die met een bepaalde zekerheid aangeven in welke mate een digitale identiteit overeenkomt met de entiteit (natuurlijk persoon) waaraan die is toegekend. En anderzijds regel je het toekennen van authenticatiemiddelen aan digitale identiteiten of het intrekken daarvan.

Het betrouwbaarheidsniveau van een uitgevoerde authenticatie wordt dus bepaald door enerzijds de kwaliteit van de identiteiten(registratie) en anderzijds het daarbij gebruikte authenticatiemiddel.

- Het authenticatiemiddelenbeheer is mede bepalend voor het betrouwbaarheidsniveau van de digitale identiteit. Een organisatie die het authenticatiemiddelenbeheer uitvoert moet zich houden aan de eisen van het betrouwbaarheidsniveau normenkader dat ondersteund wordt.
- De Wet Digitale Overheid (WDO) stelt regels op voor een authenticatiemiddel voor Nederlandse burgers en bedrijven die aansluiten bij de Europese regels (eIDAS).
- Tot het authenticatiemiddelenbeheer behoort ook de uitgifte van fysieke authenticatiemiddelen (hardware tokens). Deze worden na uitgifte door de dienstafnemer beheerd (gebruiksfase van de levenscyclus). Het fysieke beheer valt buiten scope van de informatiearchitectuur
- Het authenticatiemiddelenbeheer stelt eisen aan de informatielaag. Het gaat om gegevens zoals Identifiers, account en eventuele aanvullende attributen. Of om informatie over fysieke authenticatiemiddelen (telefoon, USB sleutel, softtoken).
- Het authenticatiemiddelenbeheer maakt gebruik van applicatiedienst voor beheren gegevens.

Bevoegdhedenbeheer

Het Bevoegdhedenbeheer¹⁴ wordt ook wel Autorisatiebeheer of Access Management genoemd. Om toegang te verlenen ben je er nog niet als je weet welke digitale identiteit toegang vraagt: je moet

¹³ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0033715/2019-02-03>

¹⁴ <https://www.noraonline.nl/wiki/Bevoegdhedenbeheer>

weten of de digitale identiteit de juiste rechten heeft om toegang te verkrijgen. Uitgangspunt hierbij is, dat met bepaalde "regels" wordt bepaald wat mag (of wat niet mag) en dat op het moment dat ergens toegang tot wordt gevraagd, dat dan wordt gecontroleerd of dat volgens die regels mag. De bevoegdheden kunnen grof en fijnmazig zijn en tevens generiek, dan wel specifiek per dienst. Bevoegdheden zijn hierdoor niet statisch en zullen dus wijzigen in de loop van de tijd.

De NORA definieert het machtigen als onderdeel van bevoegdheden beheer. In bredere context kan dit zo gezien worden. We willen hier echter benadrukken dat het bevoegdhedenbeheer als een verantwoordelijkheid van de dienst aanbieder wordt gezien. Het beheer van een machtiging kan worden gezien als een verantwoordelijkheid van een dienstafnemer.

- Het bevoegdhedenbeheer is een functie van de Dienstaanbieder.
- Machtigen wordt gezien als een onderdeel van Bevoegdhedenbeheer. Het machtigenbeheer is echter een functie van de Dienstafnemer.
- Het bevoegdhedenbeheer heeft een relatie met identiteitenbeheer en authenticatiemiddelenbeheer.
- Gegevens binnen het identiteitenbeheer kunnen bepalend zijn voor de bevoegdheden van een dienstafnemer.
- Via provisioning kan ervoor gezorgd worden dat gegevens aan de gewenste systemen (diensten) geleverd kunnen worden.

3.2.3. Verlenen toegang

Het doel van verlenen toegang is te verifiëren of de dienstafnemer een dienst mag afnemen. Verlenen toegang is een real-time proces. De uniforme voorbereidende processen die hier aan vooraf gingen zorgen ervoor dat toegang conform afspraken gerealiseerd wordt. Het proces is grotendeels geautomatiseerd. De procesrol omvat de bewaking van de geautomatiseerde activiteiten en het herstel van eventuele fouten.

Karakteristieken ondersteunen toegang

- Verlenen toegang is een functie van de Dienstaanbieder
- Verlenen toegang maakt een vergelijking tussen de bevoegdheden die worden gevraagd voor het afnemen van een dienst en de bevoegdheden waarover de aanvrager beschikt. Deze autorisatie vindt plaats op basis van de door het IAA stelsel geleverde gegevens (digitale identiteit).
- De digitale identiteit betreft verschillende gegevens en zijn afhankelijk van de context. De context wordt bepaald door enerzijds de dienstafnemer en anderzijds door de dienst.
- De digitale identiteit kan een identifier zijn, maar ook andere gegevens of een combinatie. Bij het gebruik van het authenticatiemiddel worden deze in een Authenticatieverklaring door de Authenticatiedienst aan de dienst aanbieder geleverd. Het is wenselijk dat de verklaring die de identifier bevat ook het betrouwbaarheidsniveau van de authenticatie aangeeft.
- Verlenen toegang maakt gebruik van de volgende applicatiediensten:
 - Authenticatiedienst, deze heeft interface om de dienstafnemer zich te kunnen laten authenticeren en een interface om de dienst aanbieder de Authenticatieverklaring (van een bepaald betrouwbaarheidsniveau) te leveren.
 - Authenticatie Hub (optioneel).
Dienst die verzoeken voor gebruikersauthenticatie van dienstverleners routeert naar de authenticatiediensten van die gebruikers (dwz doorgeefluik van authenticatieverzoeken). Attributendienst voor leveren aanvullende gegevens. Deze aanvullende gegevens zijn niet nodig voor authenticatie maar voor het uitvoeringsproces. De Attributendienst heeft een interface voor gegevensuitwisseling met ketenpartners.

3.2.4. Toegang icm ketenproces

Bij het leveren van een dienst aan een dienstafnemer (H2M) kan er ook sprake zijn van een gerelateerd ketenproces waarbij gegevens uitgewisseld worden tussen de dienstaanbieder en een ketenpartner. Bij samenwerking in de keten moeten afspraken gemaakt over de wijze van interactie om deze gecombineerde H2M en M2M gegevensuitwisseling te realiseren. Hiervoor worden interactiepatronen gedefinieerd. Voor elk patroon wordt gedefinieerd:

- Welke rollen worden onderscheiden
- Afspraken over wijze van interactie tussen de rollen bij verlenen van toegang en uitwisseling van gegevens
- Gebruik dat wordt gemaakt van ondersteunende processen en applicatiediensten

De volgende interactiepatronen worden onderkend:

Initiëren dienst

Initiëren dienst beschrijft de interactie die plaatsvindt tussen dienstaanbieder en dienstafnemer om tot een overeenkomst te komen met de voorwaarden voor het leveren van de dienst. Bij initiëren van de dienst vindt toegangscontrole plaats om te verifiëren dat de initiator gerechtigd is de aanvraag te doen. Dit geldt dus ook voor de eventueel aan de dienst gerelateerde gegevensuitwisseling. De initiator kan de betrokkene zijn of diens gemachtigde.

Leveren diensten

Leveren dienst beschrijft de interactie die plaatsvindt tussen dienstverlener en betrokkene bij het leveren van de dienst.

Initiëren gegevenslevering

Initiëren gegevenslevering beschrijft de interactie die plaatsvindt tussen dienstaanbieder (als gegevensleverancier of gegevensafnemer) en ketenpartner om tot een overeenkomst te komen voor uitwisseling van gegevens die onderdeel vormen van het ketenproces en de dienst.

Verstrekken gegevens

Verstrekken gegevens beschrijft de interactie die plaatsvindt tussen gegevensleverancier en gegevensafnemer bij het uitwisselen van gegevens.

Verstrekken van procesinformatie

Wettelijk is vastgelegd onder welke condities een actor kan opvragen welke gegevensleveringen zijn uitgevoerd. Wanneer een dergelijke actor deze informatie opvraagt moet deze verstrekt worden.

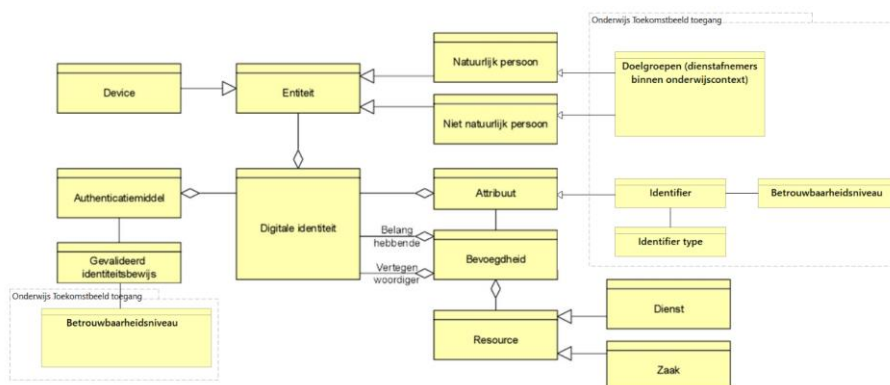
Kenmerken interactiepatronen:

- De processen moeten de beschreven interactiepatronen ondersteunen.
- Het interactiepatroon beschrijft op welke wijze gebruik wordt gemaakt van het ondersteunende proces "verlenen toegang".
- Bij het aanvragen van dienst of gegevenslevering moet een dienstafnemer zijn digitale identiteit en bevoegdheden verstrekken. Op basis hiervan kan bij verlenen toegang de bevoegdheidsbepaling en autorisatie plaatsvinden.
- Diensten worden geleverd aan een aanvrager met de vereiste bevoegdheden.
- Bij ketenprocessen wordt gebruik gemaakt van de volgende applicatiediensten:
 - Ondersteunen administratief proces
 - Verstrekken procesinformatie

4. Architectuurkaders informatielaag

4.1. NORA IAM objectmodel

In het onderstaande figuur (Figuur 2 - NORA IAM Figuur 2) wordt het IAM objectmodel van de NORA¹⁵ weergegeven. Het beschrijft de samenhang en relaties tussen de begrippen op basis van de definities. Er zijn hier twee relaties opgenomen: Specialisatie A --> B (A is een specifieke versie van B) en Aggregatie A --<> B (De definitie van B gebruikt begrip A). Het objectmodel is geen datamodel; in dat geval zou de relatie tussen Attribuut en Entiteit andersom getekend worden. Dit object model beschrijft een digitale identiteit maar hierin wordt niet expliciet een betrouwbaarheidsniveau geduid. Het betrouwbaarheidsniveau heeft met name betrekking op het attribuut waarmee de digitale identiteit uniek geïdentificeerd kan worden (binnen een bepaald domein). In dit document wordt dit attribuut een identifier genoemd. Op de site van de NORA worden deze objecten in detail toegelicht.

Figuur 2 - NORA IAM objectmodel met aanvullingen

4.2. Normenkaders betrouwbaarheidsniveau

Er zijn verschillende normenkaders voor het definiëren van het betrouwbaarheidsniveau. Bij de voorbereiding van de dienstverlening moeten de relevante processen (identiteitenbeheer, authenticatiemiddelenbeheer) aan de eisen van dit normenkader voldoen.

- Het normenkader van eIDAS¹⁶ wordt binnen WDO toegepast en kent drie niveaus: Laag, Substantieel en Hoog.
- Het EN-ISO/IEC 29115 normenkader is de basis voor de betrouwbaarheidsniveaus van SURFsecureID¹⁷ en NEN7510/NEN7512¹⁸. Dit normenkader kent 4 niveaus: Laag, Midden, Hoog en Zeer Hoog. SURFsecureID wordt toegepast binnen de SURF doelgroep (MBO, HBO, WO, UMC's, Research), NEN7510/NEN7512 geldt binnen de zorg.

¹⁵ https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_IAM

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32015R1502>

¹⁷ <https://wiki.surfnet.nl/display/SsID/Using+Levels+of+Assurance+to+express+strength+of+authentication>

¹⁸ <https://www.webtoolmanagementsystemen.nl/nl/NormDetail?standardId=cc28b925-3d18-4036-bd60-196465c9a05b>

4.3. Type identifiers

4.3.1. Persistentie en scope

Identifiers kunnen ingedeeld worden op basis van hun persistentie en de scope waarin een bepaalde identifier gebruikt wordt. Op basis hiervan worden de volgende typen identifiers onderkend:

1. Shared
2. Targeted
3. Transient

Shared Identifier

Dit type identifier is persistent (wordt gebruikt in meerdere sessies) en wordt door meerdere diensten (dianstaanbieders) gebruikt. Het gebruik hoeft het niet alleen toegang te betreffen, het kan ook gebruikt worden bij een (gerelateerde) M2M gegevensuitwisseling waarbij verschillende ketenpartijen dezelfde identifier gebruiken om naar een persoon te kunnen verwijzen (communicatie over persoon). Voor het gebruik van de shared identifier bestaan randvoorwaarden, de dienaarbieder moet door het IAA stelsel identificeerbaar zijn en tot de betreffende scope van de shared identifier behoren. Bij toegang moet dit vastgesteld kunnen worden om bij elke sessie de identifier te kunnen leveren.

Targeted Identifier

Dit type identifier is persistent en is dienst specifiek, een bepaalde dienst (dianstaanbieder) krijgt dezelfde unieke identifier (bij elke sessie). Voor het kunnen leveren van de targeted identifier bestaan randvoorwaarden, het IAA stelsel moet de dienaarbieder kunnen identificeren om bij elke sessie dezelfde identifier te kunnen leveren.

Transient Identifier

Dit type identifier is niet persistent, voor elke sessie wordt er een andere identifier geleverd. Voor kunnen leveren van de transient identifier bestaan randvoorwaarden, bij toegang mag er niet dezelfde identifier geleverd worden (bijvoorbeeld door te werken met een GUID).

4.3.2. Overzicht identifiers

Naam	Domein	Type	Toegang	Keten	Opm.
AanmeldingID	Onderwijs	Shared		CA	
BSN	Overheid	Shared	eID	Zie PGN	In nabije toekomst in eID versleutelt als polymorfe identiteit
ECKiD	Onderwijs	Shared	EF/SC/BP	ECK	
eduPersonPrincipalName	Onderwijs	Shared	SURFconext (SC)		
ESI	Onderwijs	Shared	HO	Erasmus	
Leerling id	Onderwijs	Shared	Basispoort (BP)		
nEduPersonProfileId	Onderwijs	Shared	Entree Federatie (EF)		
nEduPersonRealId	Onderwijs	Shared	Entree Federatie (EF)		
nEduPersonTargetedId	Onderwijs	Targeted	Entree Federatie (EF)		
ON	Onderwijs	Shared		Zie PGN	

ORCID	Onderwijs	Shared	SURFconext		
PGN	Onderwijs	Shared		OSO / Studielink / Centraal Aanmelden	Is BSN of Onderwijs Nummer
schacPersonalUniqueCode	Onderwijs	Shared	SURFconext		
Studielinknummer	Onderwijs	Shared		Studielink	
Uid	Onderwijs	Shared	Entree Federatie (EF)		

4.3.3. Gebruikte identifiers voor natuurlijke personen binnen het onderwijs

PGN

Het persoonsgebonden nummer (PGN¹⁹) is de unieke identificatie van een natuurlijk persoon die in Nederland erkend onderwijs volgt. Als deze persoon een BSN heeft vormt dit het PGN. Als de persoon geen BSN heeft wordt de persoon uniek geïdentificeerd door een Onderwijsnummer (OWN) dat door DUO wordt toegekend. Op het moment dat een persoon een BSN krijgt moet het OWN ingetrokken worden en gaat dit BSN vanaf dan in het onderwijs gelden als PGN.

BSN

1. Het BSN is shared identifier
2. Het BSN is een persoonsgegeven.
3. De toepassing van het BSN is aan wetgeving gebonden.
4. Het BSN wordt gebruikt bij toegang (communicatie met persoon) om een Nederlandse burger te identificeren.
5. Het BSN wordt in het overheidsdomein bij ketenprocessen gebruikt om eenduidig naar een bepaald persoon te kunnen verwijzen (communicatie over persoon). Het voorkomt een matchingsvraag bij gegevensuitwisseling tussen ketenpartijen en dat elke partij persoonsgegevens aan de burger vraagt (eenmalige gegevensverstrekking, meervoudig gebruik). Bepaalde partijen (DUO) mogen een BSN verwerken en persoonsgegevens ophalen bij BRP. Bij ketenuitwisseling wordt soms naast het BSN ook een Ketenidentifier geleverd. Het volstaat dan om bij vervolgstappen de Ketenidentifier mee te sturen.
6. Het eID en eIDAS stelsel leveren aan bevoegde dienstaanbieders een BSN.

ECKiD

¹⁹<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/privacy-en-persoonsgegevens/burgerservicenummer-bsn/bsn-in-het-onderwijs>

Het ECKiD wordt op basis van o.a. een BSN door de Nummervoorziening gepseudonimiseerd. Er zijn voorschriften²⁰ om het pseudoniem bij transport en opslag te versleutelen.

1. Het ECKiD is wordt in een specifieke onderwijssector en keten toegepast (sector waarvoor de onderwijsvolger wordt bekostigd).
2. Het ECKiD wordt in de ECK keten gebruikt om eenduidig naar een bepaald persoon te kunnen verwijzen (communicatie over persoon). Het gebruik van een ECKiD voorkomt dat er een matchingsvraag ontstaat bij gegevensuitwisseling tussen ketenpartijen.
3. Het ECKiD wordt ook gebruikt bij toegang om een onderwijsvolger te identificeren (communicatie met persoon).

Studielinknummer

1. Het Studielinknummer is een shared identifier
2. Het Studielinknummer wordt in HO ketens gebruikt om eenduidig naar een bepaald persoon te kunnen verwijzen (communicatie over persoon).

AanmeldingID (Shared Identifier)

1. Het AanmeldingID is een shared identifier
2. Het AanmeldingID van VA MBO wordt in ketens gebruikt om eenduidig naar een bepaald persoon te kunnen verwijzen (communicatie over persoon).

4.3.4. Gebruikte identifiers voor natuurlijke personen binnen IAA stelsels

Identifiers via SURFconext²¹

De SURFconext federatie genereert zowel targeted als transient identifiers voor dienstverleners op het moment van inloggen door studenten of medewerkers. Welke identifier doorgegeven wordt is afhankelijk van de afspraken met de betreffende dienstverlener. Deze identifier wordt in het eduPersonTargetedID veld opgenomen.

Daarnaast kunnen ook identifiers vrijgegeven worden door de aangesloten instellingen of andere autoritatieve bronnen, en via SURFconext doorgegeven worden aan een dienstverlener of andere instelling. Welke identifiers doorgegeven worden is afhankelijk van de afspraken met de betreffende dienstverlener.

- eduPersonPrincipalName; een shared identifier met de vorm "user@scope", waarbij de "user" de identifier van de persoon binnen de instelling is en "scope" meestal de instelling weergeeft.
- schacPersonalUniqueCode; een shared identifier met de gebruiker's student- of medewerkernummer uit de interne systemen van de instelling.
- ECKiD; een shared identifier uit de Educatieve Contentketen
- ORCID; is een shared identifier voor researchers die uitgedeeld wordt door ORCID.org

Identifiers via Entree Federatie²²

Met Entree Federatie hebben dienstafnemers (medewerkers en leerlingen) toegang tot digitale educatieve diensten (zoals Wikiwijs, Beeld en Geluid op school en Nieuwsbegrip) voor scholen in het po, vo en mbo. Voor het authenticeren gebruiken de dienstafnemers een schoolaccount of een Entree-account.

Entree Federatie geeft verschillende identifier(s) als attribuut door aan de dienstaanbieder. Welke dit zijn wordt deels bepaald door de afspraken (Attribute Release Policy²³) van de onderwijsinstelling met de betreffende dienstverlener. Er zijn standaard attributen die altijd doorgegeven worden en optionele attributen die expliciet in de ARP benoemd moeten worden.

ECK Ketens Identifiers (Shared)

²⁰ https://developers.wiki.kennisnet.nl/images/b/b9/Voorschriften_verwerken_ECK_ID.pdf

²¹ <https://wiki.surfnet.nl/display/surfconextdev/Attributes+in+SURFconext>

²² https://developers.wiki.kennisnet.nl/index.php?title=KNF:Attributen_overzicht_voor_Service_Providers

²³ <https://support.kennisnet.org/Knowledgebase/Article/View/511>

- VO²⁴ ECKiD²⁵ (nu ook nog nEduPersonRealId²⁶)
- MBO ECKiD (nu ook nog nEduPersonProfileId²⁷)

Overige Identifiers

- uid²⁸ (Shared)
- nEduPersonTargetedId (Targeted)

Identifiers via Basispoort

Met Basispoort hebben dienstafnemers 'Single Sign On' toegang tot online software van de aangesloten uitgeverijen en aanbieders van digitale leer- en werkomgevingen voor leerlingen, leerkrachten en ondersteunende medewerkers van basisscholen.

UWLR 2.3 (juni 2020) zorgt ervoor dat per leerling één van de volgende drie situaties ter identificatie van de leerling kunnen voorkomen:

- Alleen "ECK-ID" (bij voorkeur),
- Beide "ECK-ID" en "Leerling id" (met LAS-key),
- Alleen "Leerling id" met LAS-key (alleen als leerling geen ECK-ID heeft)

Er zijn standaard attributen die altijd worden doorgegeven en optionele attributen.

Voor docenten kunnen "ECK-ID" en "Leerkracht-ID" voor identificatie worden gebruikt. Een ECK-ID ter identificatie van de leerkracht kan vaak niet worden toegepast. Optioneel kan het emailadres worden gebruikt. Vanaf start schooljaar 2020-2021 heeft Basispoort standaard voor iedere school, per groep in het LAS van de school, een "anoniem account" voor een invalleerkracht. Op de dag van invallen kan dit invalaccount (op basis van naam en emailadres) worden geactiveerd door de ICT-coördinator.

4.3.5. Ontwikkelingen rond identifiers voor natuurlijke personen

EduID

Het doel van eduID²⁹ is om de student zelf een digitale identiteit te geven voor een flexibele en levenslange onderwijs carrière. In tegenstelling tot de huidige situatie waarin de instellingen de digitale identiteit beheert, staat met eduID de student centraal. Met eduID ligt de regie bij de student zelf.

1. Het eduID is een voorziening die targeted identifiers afgeeft.
2. Een student heeft dus niet 1 eduID, maar voor iedere dienst aanbieder een andere. Hiermee kunnen dienst aanbieder of instellingen niet zomaar zien dat het over dezelfde persoon gaat.
3. Soms is dit wel nodig (bijvoorbeeld in een keten), dan kan onder regie van de student de uitgedeelde eduID's aan elkaar gelinkt worden.
4. eduID zorgt voor privacy en regie bij gegevensoverdracht tussen instellingen onderling, tussen instellingen en diensten of tussen dienstverleners onderling.

²⁴ Het is ook mogelijk om het ECK ID in het PO door te geven via Entree Federatie.

²⁵ Standaard attribuut mits de Service Provider zich hiervoor heeft aangemeld via: <https://www.kennisnet.nl/entree-federatie/aanmelden/>, uniek ECK pseudoniem voor leerling of docent

²⁶ Optioneel attribuut, nEduPersonRealId is de onversleutelde versie van het uid dat als standaard attribuut geleverd wordt (userId@realm).

²⁷ Optioneel attribuut, indien een school meerdere administraties voert kan het administratienummer worden toegevoegd achter het @-teken

²⁸ Standaard attribuut, Uniek ID van de gebruiker. Dit is een versleutelde versie van de gebruikersnaam en het employeeNumber, gevolgd door het @-teken en de omgeving (hash@realm). Dezelfde waarde wordt gebruikt voor de vulling van het SAML NameID.

²⁹ <https://www.surf.nl/eduid-1-digitale-identiteit-voor-studenten>

European Student Identifier (ESI)

De ESI is een shared identifier die vanaf 2021 gebruikt gaat worden binnen het Erasmus uitwisselingsprogramma. Het ESI wordt gebruikt om de student in de administratieve keten te identificeren, en om de student tijdens het inloggen te herkennen. Het ESI is ontwikkeld door het MyAcademicID project³⁰, wat weer onder het European Student Card initiative (ESCI) programma valt.

- Het ESI heeft de vorm:
urn:schac:personalUniqueCode:<country-code>:<eNS>:<shO>:<code>
 - <country-code> is een twee letter afkorting van het land
 - <eNS> is de string "ESI" of een string die op lidstaat niveau beheerd wordt.
 - <shO> OPTIONEEL – Dit is de schacHomeOrganization, de aanduiding van de thuisinstelling van de student. Is verplicht als niet gegarandeerd kan worden dat de <code> uniek is binnen de lidstaat.
 - <code>: De code van de student die hem uniek identificeert binnen de scope (combinatie van <eNS> en <shO>).
- Het ESI kan uitgegeven worden op het niveau van een lidstaat, instelling of onderdeel van een instelling.
- Het ESI wordt toegevoegd aan een bestaande, federatieve login flow via EduGAIN federatie.
- Het ESI wordt alleen gebruikt voor Erasmus uitwisseling.

Polymorf pseudoniem

Dit is een pseudoniem waarbij specifieke pseudoniemen voor een gebruiker worden gevormd per dienstaanbieder, zonder dat de vormende partij het specifiek pseudoniem kan herleiden of de identiteit van de gebruiker bij gebruik hoeft te kennen. De polymorfe versleuteling wordt (op termijn) toegepast bij verschillende IAA stelsels van de overheid (eHerkenning, DigiD).

1. De polymorfe versleuteling van een identifier zorgt ervoor dat alleen de dienstaanbieder de identifier kan ontsleutelen. Tijdens transport is niet vast te stellen of het dezelfde identifier betreft.
2. Het BSNk wordt gebruikt voor het transformeren van een BSN naar een Polymorfe Identiteit (PI) of Polymorf Pseudoniem (PP).
3. Door BSNk/PP kunnen private partijen binnen het eID stelsel de rol van authenticatiedienst/routeringsdienst hebben en een dienstaanbieder een BSN (PI) leveren.
4. Met een Polymorfe Pseudoniem kan een willekeurige authenticatiedienst/routeringsdienst een persistente dienst specifieke identifier (PP) leveren aan de dienstaanbieder.
5. Het polymorfe pseudoniem kan relevant zijn voor het mobiliteitsvraagstuk.
6. Mogelijk kan het PP ook gebruikt worden bij gegevensuitwisseling tussen ketenpartijen.
7. Het gebruik heeft (technische) impact. Er wordt software beschikbaar gesteld om partijen te ontlasten.
8. Een Polymorf Pseudoniem is geen oplossing voor de matchingsvraag die ontstaat als meerdere partijen gegevens willen uitwisselen over een bepaald persoon. Hiervoor zijn nog steeds keten/sector identifiers nodig, of aanvullende afspraken rond het gebruik van Polymorf Pseudoniem en de onderlinge uitwisseling hiervan.

4.3.6. Identifiers voor niet natuurlijke personen

Registratie Instellingen en Opleidingen ³¹

Het Informatiemodel RIO³² (Registratie Instellingen en Opleidingen) beschrijft de onderwijsinstellingen in relatie tot het onderwijs wat ze aanbieden, hoe ze het aanbieden en waar ze dat aanbieden. Het informatiemodel RIO geeft onder meer inzicht in een aantal kernobjecten (onderwijsaanbieders, onderwijslocaties, opleidingseenheden en aangeboden opleidingen) in het onderwijsdomein met hun eigenschappen en relaties.

De binnen RIO relevante identifiers voor niet-natuurlijke personen zijn:

- Onderwijsinstelling (voorheen Onderwijskundige werkelijkheid)

³⁰ <https://www.myacademic-id.eu/>

³¹ RIO is (mogelijk) relevant voor medewerkers die namens een onderwijsaanbieder handelen

³² <https://www.edustandaard.nl/app/uploads/2020/11/Informatieobjecten-RIO-20201120.pdf>

- Onderwijsaanbieder (deze zou uiteindelijk ook de basis voor het OIN in het onderwijs moeten zijn) – ID: 111A222 (cijfers zijn willekeurig)
- Onderwijsbestuur – ID: 333B444
- Onderwijsaanbiedersgroep – ID: 555G666
- Onderwijserkenningen (voorheen Juridische werkelijkheid). Dit zijn eigenlijk erkenningen van een object/entiteit uit de onderwijsinstelling en worden nu gebruikt voor het identificeren van een niet-natuurlijk persoon. Dit omdat RIO nog niet overal gebruikt kan worden en er ook nog sprake van een migratiefase is. Het gaat hier om de volgende identifiërs:
 - Bevoegd gezag erkenning (5-cijferig bevoegd gezag nummer) -> de erkenning van een onderwijsbestuur
 - Onderwijsinstellingserkenning (BRIN4) -> de erkenning van een onderwijsaanbieder
 - Vestigingserkenning (BRIN4+ 2-cijferig volgnummer, ook wel BRIN6 genoemd)

Handelsregister

In het HR wordt de identiteit van een rechtspersoon en samenwerkingsverbanden geregistreerd. Bij inschrijving wordt er naast een KVK-nummer ook een Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatienummer (RSIN) nummer geregistreerd. Dit nummer wordt gebruikt om gegevens uit te wisselen met andere (overheids)organisaties, zoals de Belastingdienst.

In het HR worden de volgende rechtspersonen geregistreerd:

- Publiekrechtelijke rechtspersoon
- Privaatrechtelijke rechtspersoon
- Personenvennootschap

Organisatie Identificatie Nummer (OIN³³)

Een OIN is een uniek identificerend nummer dat gebruikt wordt door organisaties met een publieke taak, maar ook leveranciers. Het betreft een nummersystematiek waarbij een bepaalde identiteit als basis wordt gebruikt (bijvoorbeeld het kvk-nummer van een leverancier).

³³ <https://www.logius.nl/diensten/oin/hoe-werkt-het>

5. Architectuurkaders applicatielaag

5.1. Voorbereiding generiek

Todo

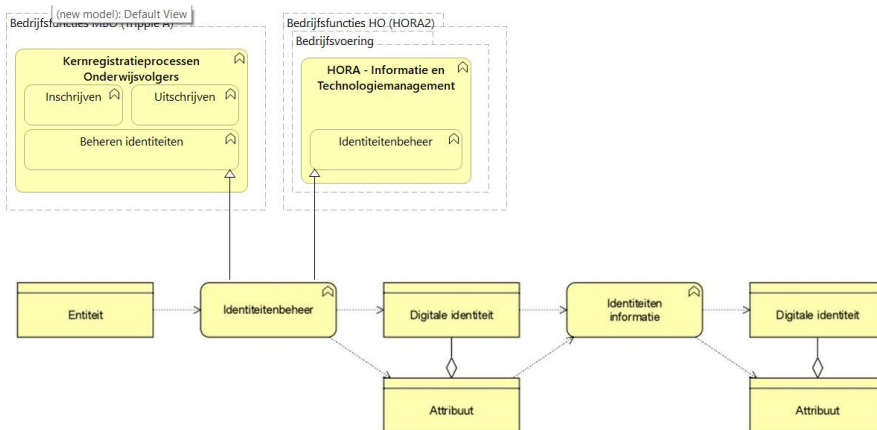
5.2. Voorbereiding toegang

5.2.1. Gedragsmodel identiteitenbeheer

Natuurlijke personen

De functie Identiteitenbeheer brengt digitale identiteiten tot stand voor entiteiten (bijvoorbeeld van een persoon). Het beheer betreft feitelijk attributen die aan de digitale entiteit zijn gerelateerd. Wanneer nodig zorgt de functie eveneens voor het actualiseren daarvan.

In het gedragsmodel (Figuur 3) wordt weergegeven dat er op basis van een entiteit via het identiteitenbeheer wordt omgezet naar een digitale identiteit. De identiteiteninformatie functie is opgenomen om aan te geven dat attributen van een digitale identiteit, uit 1 of meerdere bronnen, verstrekt kunnen worden aan geautoriseerde afnemers (provisioning). Meer informatie over de gedragsmodellen is te vinden op de site van de NORA³⁴.

Figuur 3 - Gedragsmodel identiteitenbeheer

Niet-Natuurlijke personen

Een Niet-Natuurlijk Persoon is een Rechtspersoon of een samenwerkingsverband van Natuurlijk Personen. Een Rechtspersoon³⁵ is een door de wet mogelijk gemaakte entiteit, die drager kan zijn

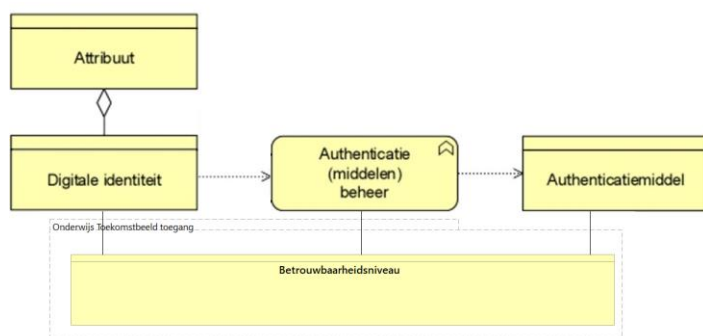
³⁴ https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_IAM

³⁵ <http://www.wetrecht.nl/rechtspersoon/>

van rechten en plichten. Binnen het onderwijs hebben we te maken met onderwijsinstellingen en leveranciers. De identiteiten van onderwijsinstellingen worden beheerd in RIO³⁶. De identiteiten van leveranciers zijn meestal geregistreerd zijn in het Handelsregister (kvk-nummer/RSIN)³⁷.

5.2.2. Gedragmodel authenticatie(middelen)beheer

De functie Authenticatie(middelen)beheer voorziet in Authenticatiemiddelen voor digitale identiteiten. Afhankelijk van het benodigde betrouwbaarheidsniveau kan het zijn dat er een gevalideerd identiteitsbewijs overlegd moet kunnen worden. Zodoende bestaat er een bepaalde mate van zekerheid over de geregistreerde digitale identiteit bij het identiteitenbeheer en of het authenticatiemiddel aan de persoon is uitgegeven die deze digitale identiteit vertegenwoordigt.

Figuur 4 – Gedragmodel Authenticatiemiddelenbeheer

5.2.3. Gedragmodel bevoegdhedenbeheer

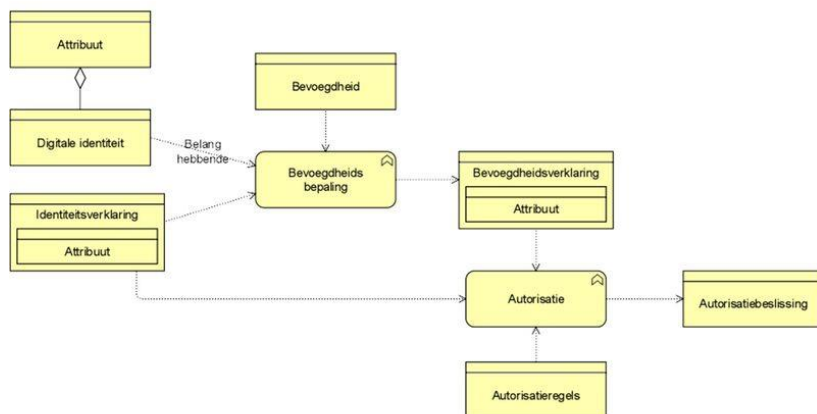
Bevoegdheidsbepaling (machtigen)

Binnen de functie bevoegdhedenbeheer valt de functie bevoegdheidsbepaling (zie Figuur 5). Het zorgt voor een formele (en actuele) vastlegging en verificatie van bevoegdheden, die vanuit de digitale identiteit van de belanghebbende worden toegekend aan de digitale identiteit van de vertegenwoordiger (wordt ook wel machtigen genoemd). De bevoegdheid is veelal beperkt tot een resource/een reeks resources. De bevoegdheid kan voor beperkte duur gelden, of gelden totdat die wordt ingetrokken.

- De registratie van een machtiging is een functie van de Dienstafnemer
- Bij de invoer van de bevoegdheidsbepaling (registratie en gebruik van een machtiging) spelen de belanghebbende en vertegenwoordiger een rol. De uitvoer is de bevoegdheidsverklaring die de vertegenwoordiger als invoer levert aan de autorisatie functie.

³⁶ Zie informatielaag en <https://www.edustandaard.nl/app/uploads/2020/11/Informatieobjecten-RIO-20201120.pdf>

³⁷ Zie informatielaag en <https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/basisregistraties-en-stelselafspraken/inhoud-basisregistraties/nhr/>

Figuur 5 - Gedragsmodel Bevoegdhedenbeheer

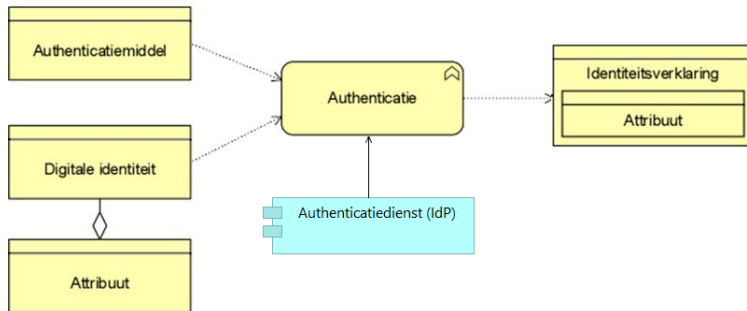
5.3. Verlenen toegang

5.3.1. Authenticatie(middelen)beheer

Authenticatie

Onderdeel van het Authenticatie(middelen)beheer is de authenticatie van een dienstafnemer. Bij authenticatie gaat het om het aantonen dat de dienstafnemer die zich identificeert ook daadwerkelijk degene is die zich als zodanig voorgeeft. Authenticatie noemt men ook wel verificatie van de identiteit. Om dit te kunnen doen gebruikt de dienstafnemer een authenticatiemiddel. Het product van de authenticatie is de identiteitsverklaring van een bepaald betrouwbaarheidsniveau. De authenticatiefactor speelt hierin een belangrijke rol. Het is een attribuut waarvan is bevestigd dat deze gebonden is aan een Entiteit (dienstafnemer) die het authenticatiemiddel gebruikt en die onder een van de drie volgende categorieën valt.

1. Op bezit gebaseerde authenticatiefactor: een authenticatiefactor waarvan de Entiteit moet aantonen dat deze in zijn bezit is.
2. Op kennis gebaseerde authenticatiefactor: een authenticatiefactor waarvan de Entiteit moet aantonen dat hij ervan kennis draagt.
3. Inherente authenticatiefactor: een authenticatiefactor die op een fysiek kenmerk van een Entiteit is gebaseerd en waarbij de Entiteit moet aantonen dat hij dat fysieke kenmerk bezit.

Figuur 6 - Gedragsmodel Authenticatie

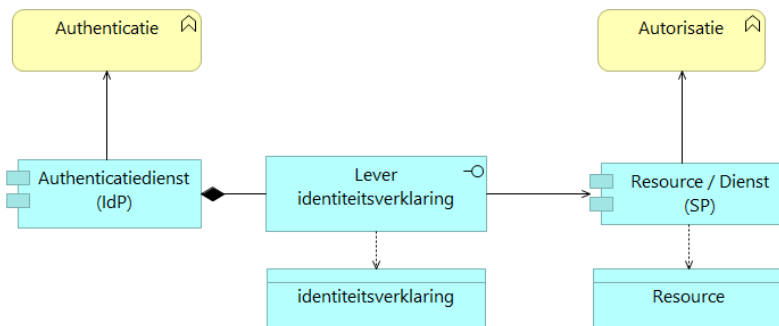
5.3.2. Bevoegdhedenbeheer

Autorisatie

Binnen de functie bevoegdhedenbeheer valt ook de functie autorisatie (zie Figuur 5). De functie autorisatie voor een entiteit die namens zichzelf handelt wordt uitgevoerd aan de hand van autorisatieregels die zich (onder andere) baseren op attributen in de identiteitsverklaring. De functie leidt tot een autorisatiebeslissing die (inclusief de identiteitsverklaring) kan worden bewaard om zich later te kunnen verantwoorden voor het toegang geven tot een resource.

Wanneer een entiteit een andere entiteit vertegenwoordigt wordt eerst de functie bevoegdheidsbepaling uitgevoerd, die leidt tot bevoegdheidsverklaringen waarin (wanneer nodig) attributen van de digitale identiteit van de belanghebbende zijn opgenomen. De functie autorisatie neemt op basis van autorisatieregels ook de vastgestelde bevoegdheden in beschouwing bij het nemen van autorisatiebeslissingen. Ook bewaarde bevoegdheidsverklaringen helpen bij latere verantwoording over autorisatiebeslissingen.

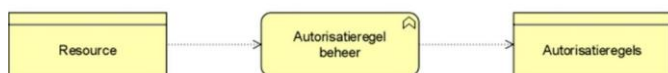
- Autorisatie is een functie van de dienstaanbieder
- Het bevoegdhedenbeheer heeft een relatie met identiteitenbeheer en authenticatiemiddelenbeheer. Gegevens binnen het identiteitenbeheer kunnen bepalend zijn voor de bevoegdheden van een dienstafnemer en provisioning zorgt ervoor dat deze gegevens aan de betreffende systemen (diensten) geleverd worden.

Figuur 7 - Autorisatie enkel op basis van identiteitsverklaring

Autorisatieregelbeheer

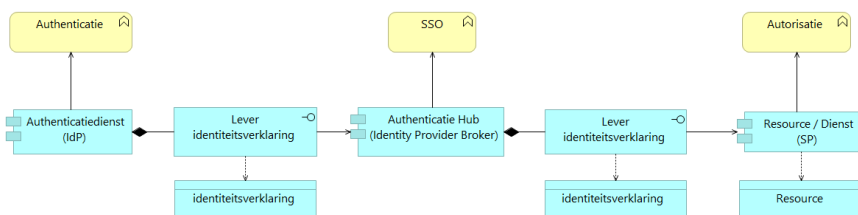
De functie autorisatieregelbeheer formuleert de autorisatieregels die worden toegepast bij het nemen van autorisatiebeslissingen voor een Resource.

Figuur 8 – Gedragsmodel Autorisatieregelbeheer

5.3.3. Verlenen toegang via authenticatie hub (Identity Provider broker)

Bij het toegang verlenen onderkennen we de authenticatie functie waarbij de verificatie van de identiteit van de dienstafnemer conform vraag van dienstaanbieder wordt uitgevoerd. De authenticatiedienst zorgt ervoor dat de dienstafnemer het geregistreerde authenticatiemiddel kan gebruiken en dat de dienstaanbieder de identiteitsverklaring ontvangt. Het kan zijn dat de authenticatiedienst niet direct is gekoppeld aan de dienst van de dienstaanbieder, maar dat beide zijn gekoppeld aan een authenticatie hub. Dit biedt beide voordelen. De dienstafnemer kan zijn authenticatiemiddel gebruiken voor toegang bij meerdere diensten van verschillende dienstaanbieders zonder dat er (altijd) individuele authenticaties nodig zijn ('Single Sign On' functie). De dienstaanbieder is enkel aan de authenticatie hub gekoppeld en wordt zo ontlast indien er voor toegang gebruik zou kunnen worden gemaakt van verschillende authenticatiediensten. De authenticatie hub is een belangrijke spil in afsprakenstelsel ('Trust netwerk'). De koppelingen met authenticatiedienst en de dienst van de dienstaanbieder moeten hieraan voldoen.

Figuur 9 - Verlenen toegang via Authenticatie hub

5.4. Toegang icm ketenproces

Todo

6. Bijlage: Begrippenkader

De begrippen in dit document zijn overgenomen van de NORA en ROSA. Voor een compleet actueel beeld wordt verwezen naar de NORA³⁸ en ROSA³⁹. Indien er geen passend begrip beschikbaar was heeft de werkgroep deze zelf geformuleerd (WG IAA)

(Dienst)Afnemer (NORA)

De persoon of organisatie die een dienst in ontvangst neemt. Dit kan een burger, een (medewerker van een) bedrijf of instelling dan wel een collega binnen de eigen of een andere organisatie zijn.

Access Management

Zie ook Bevoegdhedenbeheer en Autorisatiebeheer

Attributendienst (ROSA)

Een dienst die attributen levert op basis van de autorisatie van de partij die de gegevens ontvangt.

Authenticatie (ROSA)

Het proces om de geclaimde identiteit van een gebruiker te controleren aan de hand van een authenticatiemiddel..

Authenticatie Hub (ROSA)

Dienst die verzoeken voor gebruikersauthenticatie van dienstverleners routeert naar de authenticatiediensten van die gebruikers (dwz doorgeefluik van authenticatieverzoeken). Entree federatie en SURFConext zijn voorbeelden. Wordt ook wel Identity broker of makelaar genoemd

Authenticatiedienst(ROSA)

Dienst die authenticatie van gebruikers aan de hand van een authenticatiemiddel uitvoert.

Authenticatiemiddel (ROSA)

Middel waarmee met (een bepaalde mate van) zekerheid de digitale identiteit van de gebruiker en/of besteller wordt vastgesteld.

Authenticatiemiddelenbeheer (NORA)

Beheer van authenticatiemiddelen.

Authenticiteit (NORA)

Een kwaliteitsattribuut van een informatieobject. Het toont aan dat het informatieobject is wat het beweert te zijn, dat het is gemaakt of verzonden door de persoon of organisatie die beweert het te hebben gemaakt of verzonden en dat het is gemaakt en verzonden op het tijdstip als aangegeven bij het informatieobject

Authentiek gegeven (NORA)

In een basisregistratie opgenomen gegeven dat bij wettelijk voorschrift als authentiek is aangemerkt

Autorisatie (NORA)

Het proces van het toekennen van rechten voor de toegang tot geautomatiseerde functies en/of gegevens in ICT voorzieningen

³⁸ https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippen_IAM_en

<https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader>

³⁹ https://www.wikixl.nl/wiki/rosa/index.php/Begrippenlijst_ROSA

Betrouwbaarheid (NORA)

De mate waarin de organisatie zich voor de informatievoorziening kan verlaten op een informatiesysteem. De betrouwbaarheid van een informatiesysteem is daarmee de verzamelterm voor de begrippen beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid.

Betrouwbaarheidsniveau (eIDAS)

In deze context: de mate van zekerheid die over de identiteit van een Gebruiker gegeven kan worden bij gebruik van zijn Authenticatiemiddel. De eIDAS-verordening onderscheidt de niveaus laag, substantieel en hoog. De uitvoeringsverordening EU 2015/1502 definieert de eisen aan deze betrouwbaarheidsniveaus.

Bevoegdhedenbeheer (NORA)

De "levenscyclus" van bevoegdheden, waar vooraf wordt bepaald wat een digitale identiteit mag (of niet mag).

Dienst (NORA)

Een afgebakende prestatie van een persoon of organisatie (de dienstverlener), die voorziet in een behoefte van haar omgeving (de afnemers).

Dienstverlener / Dienstaanbieder (NORA)

De persoon of organisatie die voorziet in het leveren van een afgebakende prestatie (dienst) aan haar omgeving (de afnemers).

WG IAA toevoeging: Bij dienstverleners wordt onderscheid gemaakt tussen onderwijsinstellingen en leveranciers (diensten voor de uitvoering van wettelijke taken en private diensten).

Onderwijsinstellingen voeren een wettelijke taak uit. Hierdoor is er sprake van doelbinding waardoor het per wet geregeld kan worden dat ze gerechtigd zijn om de identiteiten van onderwijsdeelnemers te kennen. Leveranciers voeren geen wettelijke taak uit. Zij mogen alleen persoonsgegevens verwerken als zij hiervoor een verwerkersovereenkomst sluiten.

Digitale Identiteit (ROSA)

Een uniek gegeven aan de hand waarvan een natuurlijk persoon of rechtspersoon in een bepaald domein gekend wordt.

Aanvulling IAA Werkgroep: Een identiteit is een set gegevens (attributen) welke tezamen specifiek kenmerkend zijn voor die ene specifieke entiteit binnen de gegeven context. Iedere entiteit (dus ook een natuurlijke persoon) heeft een oneindig aantal identiteiten omdat een identiteit een "afbeelding", een set kenmerkende gegevens over die entiteit is, die slechts zinvol is binnen de gegeven context.

Doelbinding (NORA)

Het principe dat iemand (persoon of organisatie) alleen informatie mag vragen, opslaan, gebruiken, delen ten behoeve van welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

Doelgroep (WG IAA)

Een doelgroep is een aanvulling op de rol Dienstafnemer en wordt gedefinieerd op basis van een aantal kenmerken waarmee deze groep zich onderscheidt van andere groepen in de context van het thema IAA. Zo kan een bepaalde doelgroep over een specifiek authenticatiemiddel beschikken, bijvoorbeeld leerlingen en studenten die over een authenticatiemiddel beschikken dat is uitgegeven door de school, of burgers die over een eID authenticatiemiddel beschikken. Een bepaald natuurlijk persoon kan tot meerdere doelgroepen behoren, het concept doelgroep wordt relevant als een natuurlijk persoon in een bepaalde rol acteert.

H2M

Uitwisseling tussen mens en een systeem typeren we als Human to Machine (H2M). Een voorbeeld hiervan gegevensuitwisseling bij bezoek van een website of gebruik van een webdienst.

IAA (Werkgroep IAA)

Identificatie, Authenticatie en Autorisatie (Zie ook Toegang en IAM).

IAM (NORA)

Identity and Access Management (IAM) is vrij vertaald het beheer om er voor te zorgen dat de juiste "identiteiten" (denk daarbij vooral aan personen of computers), voor de juiste redenen en op het juiste moment toegang krijgen tot de juiste faciliteiten. (niet vastgesteld)

Identificatie (NORA)

Het bekendmaken van de identiteit van personen, organisaties of IT-voorzieningen.

Identificeren (NORA)

Proces waarmee gebruikers op basis van een identiteitsverklaring gekoppeld worden aan een digitale identiteit met betrouwbare kenmerken. 2. Gebruik van de digitale identiteit door de gebruiker.

Identificerend (WG IAA)

Een label (meestal een string of tekst) waarmee je een entiteit (een persoon, object o.i.d.) aanduidt. Dit maakt het mogelijk om naar een entiteit te verwijzen. Zo'n entiteit heeft meestal meerdere identificers. Een identifier is van een bepaald type, bijvoorbeeld transient (een dienst krijgt per sessie een andere identifier voor dezelfde entiteit), targeted (specifiek voor een bepaalde dienst), shared (dienstafnemer is bij meerdere diensten/partijen bekend onder dezelfde identifier).

Identiteitenbeheer (NORA⁴⁰)

Geeft antwoord op de vraag 'wie ben je?' (zie ook Identity Management).

Identity Management (JenV)

IdM is het registreren, verifiëren en beheren van de identiteitsgegevens en de werkrelatie van een persoon, device of softwarematig entiteit. Hieronder wordt het geheel verstaan van – al of niet geautomatiseerde – processen binnen een organisatie die betrekking hebben op deze activiteit.

M2M (UBV)

Machine to Machine (M2M) betreft de gegevensuitwisseling tussen systemen onderling. Zoals bij berichtenuitwisseling tussen partijen binnen het onderwijs. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen serviceaanbieder (de partij die een dienst en/of gegevens beschikbaar stelt) en serviceafnemer (de partij die een dienst gebruikt en/of gegevens ophaalt). Soms kan een partij beide zijn, wanneer deze zowel gegevens ophaalt als beschikbaarstelt. Bijvoorbeeld in geval van Overstap Service Onderwijs (OSO).

Machtiging (NvETD)

Een herroepbare bevoegdheid die een vertegenwoordigde verleent aan een andere partij (de gemachtigde) om in naam van eerstgenoemde rechtshandelingen te verrichten.

Mandatering (ROSA)

Relatie tussen dienst en dienstaanbieder, gelegd door de dienstafnemer, opdat de dienstaanbieder voor deze dienst namens de dienstafnemer kan optreden. Bron: PvE Onderwijs service register

Natuurlijk Persoon (NvETD)

Een individueel menselijk wezen en subject van rechten en drager van plichten. Iedere natuurlijk persoon is een persoon in de zin van de hier gegeven definitie van persoon

Onderwijsprofessional

⁴⁰

https://www.noraonline.nl/wiki/Hoe_pas_je_Identity_%26_Access_Management_toe%3F

De onderwijsprofessional is een medewerker bij een onderwijsorganisatie. De primaire identiteit van onderwijsprofessionals wordt bepaald binnen de context van de onderwijsorganisatie waar zij werkzaam zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een personeelsnummer.

Onderzoeker

De onderzoeker is een onderwijsprofessional en kan dus ook als medewerker bij een onderwijsorganisatie gezien worden. Onderzoeker moeten toegang kunnen krijgen tot onderzoeksdata van andere onderzoekers.

Pseudonimisering (NORA/AVG)

Het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat aanvullende gegevens worden gebruikt, op voorwaarde dat deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld.

De uitdrukkelijke invoering van pseudonimisering genoemd in de Avg is niet bedoeld om andere gegevensbeschermingsmaatregelen uit te sluiten (AVG art. 4 lid 5). Bijzondere aspecten in dit verband zijn:

- Alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om ervoor te zorgen dat onjuiste persoonsgegevens worden gerectificeerd of gewist (AVG overweging 39).
- De verwerkingsverantwoordelijke dient, met name met betrekking tot online-diensten en online-identificatoren, alle redelijke maatregelen te nemen om de identiteit te controleren van een betrokkene die om inzage verzoekt

Rechtspersoon / Niet natuurlijk persoon (NvETD)

Hetzij een rechtspersoon, hetzij een samenwerkingsverband van natuurlijke personen en/of niet-natuurlijke personen. Niet iedere niet natuurlijke persoon is een persoon in de zin van de hier gegeven definitie van persoon, samenwerkingsverbanden zijn namelijk verbanden van personen maar zelf geen persoon.

Routeringsvoorziening (WDO)

Met Routeringsvoorziening wordt het geheel van technische en organisatorische componenten bedoeld ter ontzorging van publieke dienstverleners, zoals bedoeld in de wet Digitale Overheid (artikel 5, lid 1, sub c).

School (ROSA)

Een onderwijsorganisatie die het verzorgen van lessen tot haar kerntaken heeft en is opgebouwd uit een bevoegd gezag en 1 of meerdere onderwijsinstellingen

Serviceregister (NORA)

Register waar overheidsorganisaties hun diensten registreren en diensten van anderen kunnen terugvinden

Toegang (ROSA)

Het Proces dat beschrijft hoe een gebruiker toegelaten kan worden tot het educatieve digitale product en in staat wordt gesteld gebruik te maken van digitaal leermateriaal.

Toepassingsgebied (NORA)

De omschrijving van het functionele gebruik van de voorziening

Vertegenwoordigde (NvETD)

De partij die de vertegenwoordiger de bevoegdheid heeft verleend om in naam van eerstgenoemde te handelen.

Vertegenwoordiger (NvETD)

De Partij die bevoegd is om een andere partij (de vertegenwoordigde) te vertegenwoordigen in het verrichten van handelingen met derden.

Vertegenwoordiging (NvETD)

De rechtsfiguur die inhoudt dat de rechtsgevolgen van een door een bepaalde Partij (de Vertegenwoordiger of Gemachtigde) in naam van een andere partij (de Vertegenwoordigde dienststafnemer) met een derde verrichte handeling aan de vertegenwoordigde worden toegerekend. De Bevoegdheid tot het verrichten van vertegenwoordigingshandelingen vloeit voort uit hetzij de wet hetzij een volmacht (privaatrecht) hetzij uit een machtiging (bestuursrecht). Zo'n bevoegdheid kan eventueel ingeperkt zijn tot bepaalde rechtshandelingen, of een bepaalde relevante omvang ten aanzien van rechtshandelingen. In privaatrechtelijke context wordt naast het begrip vertegenwoordiger, agent of gevolmachtigde gehanteerd in plaats van gemachtigde.

Verwerken (begrip gegevensmanagement)

Een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.

Verwerker

Een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/ dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt.

Verwerkersovereenkomst

Hoewel de term 'verwerkersovereenkomst' in de Nederlandse AVG niet letterlijk wordt gebruikt, bepaalt artikel 28 toch nauwkeurig dat er een "overeenkomst of andere rechtshandeling krachtens het Unierecht of het lidstatelijke recht die de verwerker ten aanzien van de verwerkingsverantwoordelijke bindt " moet zijn, "waarin het onderwerp en de duur van de verwerking, de aard en het doel van de verwerking, het soort persoonsgegevens en de categorieën van betrokkenen en de rechten en verplichtingen van de verwerkingsverantwoordelijke worden omschreven"

Verwerkingsverantwoordelijke

Een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt; wanneer de doelstellingen van en de middelen voor deze verwerking in het wettelijke recht worden vastgesteld, kan daarin worden bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is of volgens welke criteria deze wordt aangewezen. De verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor de naleving van lid 1 (i.e. Beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens) en kan deze aantonen

Werkingsgebied (NORA)

Het domein (organisatorisch, taakvelden) binnen de overheid waarin het element (principe, standaard, voorziening..) wordt of kan worden toegepast. Bijvoorbeeld: gemeenten, provincies, waterschappen, Rijk, zorginstellingen, primair onderwijs.

Wettelijke vertegenwoordiging (NvETD)

Een Vertegenwoordiging (vertegenwoordigen) die voortvloeit uit de wet zonder dat er sprake is van het toekennen van een volmacht of machtiging door de Vertegenwoordigde. Voorbeelden zijn: de bestuurder(s) van een Rechtspersoon, de curator, de ouders van een minderjarige.